

KATHOLIEKE VOLKSPARTIJ.

Dagelijks Bestuur: Mr. Dr. P. J. Witteman, voorzitter. Prof. Mr. C. P. M. Romme, vice-voorzitter. Mr. F. Teulings, penningmeester. Mr. F. Duynstee, secretaris. Dr. L. A. Albering, secretaris. P. Alberts (Schiedam), Prof. Dr. J. R. M. v. d. Brink (Laren), A. C. de Bruyn (Utrecht), Prof. Ir. W. J. Dewez (Roermond), Mr. B. Drion (Breda), Chr. Matser (Arnhem), Mag. Dr. S. Stokman (Utrecht), Prof. Dr. J. E. de Quay (Tilburg), T. v. d. Zee (Bolsward).

Hoofdbestuur: alle leden van het Dagelijks Bestuur en de volgende leden: A. le Belle (Hengelo), Mr. E. Bolsius (Leiden), Mr. J. Bremer (Wijk bij Duurstede), Ir. L. Feber (Den Haag), J. Hermel (Coevorden), Th. Koersen (Amsterdam), Mr. J. Loeff (Rotterdam), Mr. Dr. A. Mes (Heinkensand), H. Nolet (Warmenhuizen), H. Rottinghuis (Haren Gr.), Mr. E. Sassen (Vught), J. de Theye (Westervoort), Dr. Jos. Weyden (Maastricht).

Secretariaat: Mr. F. Duynstee en Dr. L. A. Albering, Koninginnegracht 40, 's-Gravenhage tel. 115047.

Orgaan: Weekblad De Opmars.

Programma's: Ontwerp v. Richtlijnen voor het Kath. Staatkundig Program, uitgave Centrum voor Staatkundige Vorming 4 Febr. 1946. Urgentieprogram.

URGENTIEPROGRAM.

I. VERSTERKING DER GEESTELIJKE EN ZEDELIJKE GRONDSLAGEN VAN ONS VOLKSLEVEN.

1. Tot herstel van de diep geschokte publieke moraliteit is allereerst vereist, dat de overheid binnen de grenzen van haar taak de eerbied voor God en godsdienst bevordert, en de waarde van de menselijke persoonlijkheid, het gezin, het gezag en het vaderland verdedigt en beschermt.

2. Vrijheid van Godsdienst worde in alle gebiedsdelen van het Rijk gewaarborgd. De bestaande beperking van de openbare godsdienstuitoefening worde uit de Grondwet verwijderd.

3. De Overheid bevordere de Zondagsrust en daardoor de mogelijkheid der Zondagsheiliging.

4. Het verbod aan bedienaren van de godsdienst, tot het verrichten van huwelijksplechtigheden zonder voorafgaand burgerlijk huwelijk tussen partijen, worde ingetrokken.

5. Ten aanzien van het huwelijk erkenne men, dat de echtscheiding een ramp is voor de samenleving. Dientengevolge worde overwogen de instelling ener vordering tot echtscheiding te binden aan een wachttijd en haar toewijzing slechts mogelijk te doen zijn, indien de daartoe aangevoerde gronden materieel zijn bewezen.

6. Met kracht dienen alle publieke uitlatingen en praktijken te worden tegengegaan, die, ingegeven door rechtmatige verafschuwung van het ons aangedane kwaad, in de overweldigers van ons volk geen medemens en meer erkennen.

K. V. P.

7. Door krachtige maatregelen dienen bevorderd te worden de erkenning en de praktische naleving van zedelijke normen, onmisbaar als deze zijn voor een goed geordend gemeenschapsleven. In het bijzonder zijn maatregelen vereist tegen de corruptie in allerlei vorm, de woeker, de openlijke bevordering van het Neo-Malthusianisme en de uitspattingen op het gebied van het amusementsleven.

8. Tegenover de individualistische opvatting van de grondwettelijke vrijheden moet nadruk gelegd worden op de verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap van allen, die van deze grondwettelijke vrijheden gebruik wensen te maken.

9. Zowel het Bijzonder als het Openbaar Onderwijs worde in al zijn geledingen (algemeen en vakonderwijs) zoveel mogelijk gericht op het besef van de waarde van de godsdienst voor het individu en de gemeenschap, op het aankweken van afhankelijkheid aan ons Vorstenhuis en ons Vaderland, op de karakter- en persoonlijkheidsvorming. De Openbare School worde beschouwd als een aanvulling van de Bijzondere.

Alle onderwijs, dat op bijzondere en niet tegen de Staat gerichte levensbeschouwing gegrond is en aan bij de Wet te stellen eisen voldoet, worde in gelijke mate als het openbaar onderwijs uit de openbare kassen gefinancierd. Met name geldt dit ook voor het voorbereidend lager en voor het hoger onderwijs.

Erkend worde de plicht der Overheid om in het belang der volksgemeenschap begaafde jongelieden, wier ouders of verzorgers daartoe financieel niet bij machte zijn, ruimere gelegenheid te geven ook hoger onderwijs deelachtig te worden, met name door een verdere ontwikkeling van het stelsel van beurzen en renteloze voorschotten.

10. Op basis van de zelfstandigheid der levensrichtingen en van de erkenning van de rechten der ouders bevordere de Overheid, ook door de toekenning van subsidies, de jeugdbeweging en de vrije jeugdvorming. Deze dienen in het bijzonder gericht te zijn op de karaktervorming, een gezond gezinsleven en versterking van het nationaal bewustzijn.

11. Over het gehele terrein van gemeenschappelijke voorziening, zowel economisch-sociaal als cultureel-sociaal, dienen eigen publiekrechtelijke organisaties te worden gevormd, welke niet alleen het gemeenschappelijk belang der betrokkenen binnen het kader van het algemeen welzijn behartigen, maar ook strekken tot versterking van hun zedelijk besef en sociale verantwoordelijkheid. Onder de sectoren van het cultureel-sociaal leven behoren de pers, theater en film tot gebieden, waar publiekrechtelijke organisatie op korte termijn kan en dus behoort te worden verwezenlijkt. Binnen de grenzen van het algemeen en zedelijk welzijn van ons volk, worde de zelfstandigheid van vorming en voorlichting voor elke geestelijke richting daarbij gehandhaafd.

12. Er kome een nationaal omroepbestel, als publiekrechtelijk lichaam opgebouwd uit de zelfstandige organisaties der verscheiden levensbeschouwingen. Aan ieder dezer organisaties worde voldoende zendtijd toegekend, waarover zij autonoom kan beschikken voor het uitdragen der eigen beginselen en de door deze beginselen beïnvloede levensuitingen en cultuurgoederen.

13. Het culturele leven in de gewesten worde bevorderd met inschakeling van alle gewesten in het nationale culturele leven.

14. Aan de culturele verzorging van het platteland dient uit een oogpunt van gezond volksbestaan alle aandacht te worden geschonken. De trek van het platteland naar de stad worde zoveel mogelijk voorkomen, onder meer door middel van een goede loon- en woningbouwpolitiek ten plattelande.

15. De berechting van politieke delinquenten en de zuivering van het overheidspersoneel en het bedrijfsleven worde snel en rechtvaardig afgehandeld.

De heropvoeding van kinderen en jeugdige personen, met steun en toezicht van overheidswege, worde voor zoveel nodig uitgebreid tot hen, die zelf — of wier ouders — bij nationaal-socialistische organisaties waren aangesloten.

II. WEDEROPBOUW VAN HET VERWOESTE VADERLAND

1. Voor alles dient de woningbouw, in het bijzonder in de geteisterde gebieden, ter hand te worden genomen, waarbij ook aan de behuizingsmogelijkheden van grote gezinnen de nodige aandacht worde geschonken.

2. Maatregelen dienen te worden getroffen om te voorzien in de voornaamste levensbehoeften, waaronder kleding, dekking, schoeisel en huisraad.

3. Met klem worde geëist de volledige teruggave van de door den bezetter geroofde goederen of de vervanging daarvan door gelijkwaardige goederen.

4. Bij de regeling van het vraagstuk der oorlogsschade worde uitgegaan van het beginsel, dat deze door de Overheid wordt vergoed volgens het richtsnoer van het geestelijk en sociaal-economisch belang van de gemeenschap.

5. Alles worde in het werk gesteld om het bedrijfsleven in overeenstemming met de gewijzigde omstandigheden weder op te bouwen, landbouw en industrie aan grondstoffen en machineriën te helpen en het ontwrichte verkeer te herstellen. Zonder te kort te schieten in haar taak, in algemene zin leiding te geven aan- en toezicht te houden op de ontwikkeling van het economisch leven, geve de Overheid aan het particulier initiatief ruim baan voor deelneming aan deze wederopbouw.

6. Bij de wederopbouw dient te worden in acht genomen, dat kerken, scholen en verenigingsgebouwen een onmisbaar bestanddeel vormen van het gemeenschapsleven. De onttrekking van grote gebouwen aan hun geestelijke, culturele en sociale bestemming worde zo spoedig mogelijk beëindigd.

7. Voor de ruimtelijke ordening worde een nationaal plan ontworpen, met eerbiediging van de gewestelijke zelfstandigheid.

III. HERSTEL VAN DE DOOR DE OORLOGSOMSTANDIGHEDEN GESCHONDEN VOLKSGEZONDHEID.

1. De geestelijke en lichamelijke volksgezondheid zij in het overheidsbeleid een punt van voortdurende zorg.

K. V. P.

2. Vooral in de huidige omstandigheden worde nauwlettende aandacht besteed aan de lichamelijke ontwikkeling en de gezondheid van het opgroeiende geslacht.

3. De overheid verlene ruime steun voor de geneeskundige verzorging van oorlogsinvaliden en andere gebrekkigen, opdat zij, eventueel na scholing, herscholing of omscholing, de geschiktheid verwerven in hun eigen onderhoud te voorzien.

4. Onder meer in verband met de bijzondere eisen, die de bestrijding der tuberculose en der geslachtsziekten in deze na-oorlogse tijd stelt, moeten de particuliere organisaties door krachtdadige steun in staat gesteld worden hun werkzaamheden ten bate van de volksgezondheid aan te passen aan de huidige nood.

5. Een wettelijke regeling van het ziekenfondswezen dient een einde te maken aan de ziekenfondsstrijd, zodat de ziekenfondsen zich ten volle kunnen wijden aan hun dienende taak als organen der gezondheidszorg.

6. De overheid richte zich in haar beleid op de verwezenlijking van een algemeen gezondheidsplan, dat voorziet in een organisatie, die het werk van alle op het gebied van de gezondheidszorg werkzame instellingen coördineert. Deze organisatie ware op korte termijn den status van publiekrechtelijk lichaam te verlenen.

7. In deze organisatie en in het toezichthoudend overheidsapparaat dient aan het medisch element, gezien zijn deskundigheid en verantwoordelijkheid een belangrijke plaats te worden gegeven.

8. Passend in het algemeen gezondheidsplan, als bedoeld sub 6, worde de totstandkoming van districtsgezondheidsdiensten bevorderd, waarmee vooral de volksgezondheid op het platteland en in de kleine steden gediend is.

IV. VERSTERKING EN VERNIEUWING DER ECONOMISCH-SOCIALE GRONDSLAGEN VAN ONS VOLKSLEVEN.

1. De Overheid streve als basis van haar sociaal-economisch, zowel als van haar financieel beleid, met alle kracht naar beteugeling van een inflationistische prijsontwikkeling.

2. De Overheid voere een constructieve prijs- en loonpolitiek, welke evenzeer gericht is op het belang van den consument als op dat van den producent. De loonpolitiek worde mede gericht op het tot stand brengen van juiste onderlinge verhoudingen in de lonen, met name tussen de lonen van de landarbeiders en andere gelijksoortige groepen van arbeiders, alsmede tussen de lonen ten plattelande en in de steden.

In de loon- en prijspolitiek worde, naarmate de omstandigheden dit toelaten, het zwaartepunt van bemoeiing van de Overheid naar het publiekrechtelijk georganiseerd bedrijfsleven verplaatst.

3. Gewaarborgd moet worden, dat alle arbeiders voor zich en hun gezinnen, groot of klein, een redelijk bestaan vinden en een redelijk aandeel verkrijgen in de nationale welvaart en de toeneming daarvan. Ten behoeve van de daarvoor in aanmerking komende grote gezinnen, met name van die met niet verdienende kinderen, worden bijzondere maatregelen getroffen, teneinde deze gezinnen bestaansmogelijkheid te

verschaffen. Daartoe dienen vooreerst loonminima te worden vastgesteld, die naar behoefte worden herzien. Met inachtneming van dit behoefte-criterium worde zoveel mogelijk ernaar gestreefd het prestatiebeginsel in de loonvorming tot uitdrukking te brengen. Voorts worde bevorderd, dat aan de arbeidsfactor boven het vastgestelde loon een aandeel in de baten van de onderneming wordt toegekend. Zodra de organisatorische verhoudingen dit toelaten, zal het publiekrechtelijk georganiseerde bedrijfsleven, bedrijfstakgewijze, normen te dien aanzien dienen vast te stellen.

4. Een blijvende regeling worde getroffen om onrechtvaardige beëindiging van arbeidsovereenkomsten te voorkomen.

5. Op grondslag der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie dient te worden gestreefd naar verbetering, uitbreiding en vereenvoudiging der sociale verzekeringen en voorzieningen, zowel voor loontrekkers als voor tot dezelfde inkomensklassen behorende zelfstandigen (kleine middenstanders, boeren en tuinders) met behoud der persoonlijke verantwoordelijkheid.

Een bevestigende wachtgeld- en pensioenverzekering, alsook een verplichte toekenning van vacaties worde ingevoerd.

6. Instandhouding en uitbreiding van de werkgelegenheid eist de voortdurende zorg der Overheid. Onder de huidige omstandigheden brengt dit onder meer mede, dat de Overheid richting geeft aan de ontwikkeling van het aanbod van arbeidskrachten. Alleen indien alle indirecte middelen zijn uitgeput, ga de Overheid ertoe over zelf rechtstreeks werkgelegenheid te scheppen voor niet ingeschakelde arbeiders, zonder daarbij, voor wat betreft de positie der arbeiders en de voor deze geldende voorwaarden, terug te vallen in de oude werkverschaffing.

7. Gestreefd worde naar de spoedige verwezenlijking van zelfstandige publiekrechtelijke lichamen voor het bedrijfsleven, die geen staatsorganen zijn, doch binnen het kader van het algemeen overheidsbeleid, onder toezicht der Overheid, het bedrijfsbelang behartigen. Zij hebben derhalve een sociale en een economische taak. In deze lichamen moeten de verschillende groepen van medewerkers in het productieproces zijn vertegenwoordigd. Aan de vertegenwoordigers der arbeiders dient niet alleen in sociale, maar ook in economische aangelegenheden medezeggenschap te worden toegekend. Deze medezeggenschap zal zodanig moeten worden geregeld, dat een harmonische verzorging der onderscheidene belangen en een doelmatige functionering der publiekrechtelijke lichamen worden gewaarborgd.

8. In de onderneming worde onderling overleg en wederzijds begrip tussen werkgever en werknemer aangekweekt. Door herziening van het vennootschapsrecht worde krachtig bevorderd, dat naast de medezeggenschap der kapitaalverschaffers medezeggenschap der werknemers wordt verkregen. Noch de medezeggenschap der kapitaalverschaffers, noch ook die der werknemers mag echter oorzaak zijn, dat de ondernemer in de goede uitoefening van zijn leidende functie wordt belemmerd.

9. Wettelijke voorziening worde getroffen inzake de arbeidsvoorwaarden, gewaarborgd door een behoorlijke rechtsgang, hetgeen medebrengt een verbod van uitsluiting en staking.

K. V. P.

10. De uitbreiding van het privaatzit over de massa van het volk, met name ook door deelneming in de eigendom der productiemiddelen, worde stelselmatig bevorderd.

11. De Overheid treffe krachtige maatregelen, dat het ondernemingsleven in zijn economisch-sociale functie zich richt op het algemeen belang van alle betrokkenen in het kader van het algemeen welzijn. Op het bankwezen, zoomede het kartel- en concernwezen worde bijzonder toezicht uitgeoefend. In die bijzondere gevallen, waarin socialisering van de eigendom in het algemeen belang is, worde hiertoe overgegaan.

12. De Overheid bevordere een doelmatige bedrijfsorganisatie van de voor het algemeen belang zo gewichtige detailhandel en van het ambacht. Voorts bescherme de Overheid de zelfstandige middenstand tegen onredelijke en onnodige uitbreiding van het grootbedrijf.

13. De landbouw en tuinbouw worde gelijk berechtigd in het nationale welvaartsstreven. Bij haar prijzenpolitiek betreffende de eerste levensmiddelen verliese de Overheid de noodzakelijkheid van een lonende bedrijfsuitkomst voor het agrarisch bedrijf niet uit het oog. Met name houde zij hierbij rekening met de gestegen lonen. Aan het kleine boeren- en tuindersbedrijf worde een economisch verantwoorde grondslag gegeven, welke waarborgt, dat dit bedrijf uit zichzelf een lonend bestaan oplevert.

Landbouwkundige voorlichting, ook aan landarbeiders, worde op doelmatige wijze gegeven.

14. Een grondpolitiek worde gevoerd, die de grond- en pachtprizen stabiliseert en die zorgt voor een goede verdeling van de grond over de bedrijven met behoud van het zelfstandig klein- en middenbedrijf. Bij overgang van cultuurgronden dient voorkeur te worden gegeven aan den gebruiker boven den niet-gebruiker en aan den natuurlijke persoon boven den rechtspersoon. Het landheren-absenteïsme moet worden bestreden. Bezwaren van cultuurgronden dient onderworpen te zijn aan beperkende bepalingen, waardoor speculatie wordt uitgesloten, een rationele voortbrenging niet wordt belemmerd en het behoud van een gezonde boerenstand wordt bevorderd. Ter verhoging van de bodemproductie en ter verruiming van de werkgelegenheid op het platteland bevordere de Overheid de vestigingsmogelijkheid en de uitvoering van cultuur-technische werken, in het bijzonder op het gebied van ontwatering, ontginning en verbetering van het verkeerssysteem. De landarbeiderswet worde aangepast aan de gewijzigde omstandigheden.

15. Het scheppen van vestigingsmogelijkheden buiten de landsgrenzen voor jonge boeren en tuinders en van arbeidsgelegenheid voor jonge landarbeiders moet krachtig worden bevorderd en gesteund, met inachtneming van een goede zorg voor de culturele en godsdienstige belangen, waarvoor blijvend groepsverband de beste waarborgen biedt.

16. De salarissen van ambtenaren en onderwijzend personeel en de schadeloosstelling van vertegenwoordigers in publiekrechtelijke lichamen dienen in meerdere mate in overeenstemming te worden gebracht met de beloning in het bedrijfsleven, zulks overeenkomstig de hoge waarde van hun arbeid. Indienstneming op arbeidscontract geschiede slechts, indien de functie of werkzaamheid een te voorzien tijdelijk karakter draagt. De bestaande classificatie worde aan herziening onderworpen.

17. Voorzover de pensioenhoogte daartoe aanleiding geeft, dienen de bestaande pensioenen en de ten laste der Overheid lopende ouderdoms-uitkeringen meer in overeenstemming te worden gebracht met de gestegen kosten van levensonderhoud.

18. Een regeling worde getroffen, waardoor op redelijke wijze steun wordt verleend aan de daarvoor in aanmerking komende nagelaten betrekkingen van de voor het vaderland gevallenen.

V. FINANCIËEL HERSTEL.

1. De beteugeling van inflationistische ontwikkeling van prijzen en lonen maakt noodzakelijk, dat de sterk gestegen staatsschuld tot een houdbaar niveau worde teruggebracht.

2. De hiertoe benodigde middelen zullen o.m. door het treffen van eenmaal toe te passen fiscale maatregelen moeten worden gevonden, met name door een zeer hoge heffing van de vermogensaanwas tijdens de oorlog met een redelijke vrijstelling voor de kleine progressies en voorzover mogelijk, een belastingheffing van 100 pCt. op alle winsten, ontleend aan zwarte handel of aan transacties voor of met den vijand. Daarna is een algemene vermogensheffing noodzakelijk.

3. Het beheer der overheidsfinanciën zij voorzichtig en zuinig, ook met betrekking tot de omvang van het ambtelijk apparaat. Dit beheer zij tevens constructief in die zin, dat het in sterke mate gericht zij op de ontwikkeling van het economisch leven in het belang van allen. De Staatsbegroting worde het eenjarig hoofdstuk van een meerjarig, nationaal welvaartsplan.

4. De geldpolitiek en in nauw verband daarmede de belastingpolitiek dienen zodanig te zijn, dat niet alleen het streven naar productieve aanwending van arbeid en kapitaal wordt ondersteund, doch dat tevens onevenwichtigheden tussen het productief en consumptief vermogen van ons volk verzwakt worden en bij de inkomstenbesteding een gezonde verhouding tussen besparing en verbruik wordt bevorderd.

5. In het belastingstelsel worde bij noodzakelijke technische wijziging, inzonderheid bij de inkomstenbelasting, de huidige tarifiering, voorzover die rekening houdt met gezinssterkte en al of niet gehuwd zijn, in hoofdzaak aangehouden. Onder handhaving van een sterk progressieve en hoge belasting op het persoonlijk inkomen worde gezorgd dat de ondernemingslust niet te sterk worde belemmerd. Overgegaan worde tot verlagening van de belastingen op de eerste levensbehoeften en van de grondbelasting.

VI. HERSTEL EN UITBOUW VAN HET STAATSBESTEL IN HET KONINKRIJK.

1. De verhouding tussen Nederland en de Overzeese gebiedsdelen worden gezien in het licht van het welzijn van het geheel en dat der delen afzonderlijk.

Ter liquidatie der koloniale verhoudingen, het snel tot stand brengen, in vrijwillige samenwerking van een staatkundige hervorming, op de grondslag van zelfregering, op voet van gelijkwaardigheid, in gecoör-

K. V. P.

dineerd Rijksverband, met andere gebiedsdelen van het Koninkrijk, overeenkomstig het Koninklijk woord van 6 December 1942.

2. Onverwijld worde voorbereid een Grondwetsherziening, waarbij de wezenlijke kenmerken van het Koninkrijk worden vastgelegd.

3. Voor het Rijk in Europa dienen in de Grondwet nadere regelen te worden gesteld inzake de inschakeling in het Staatsbestel van autonome organen van het georganiseerde maatschappelijke leven, zowel op economisch als op cultureel terrein.

4. De volksinvloed in de gemeenten, de provincies en het Rijk dient zo spoedig mogelijk hersteld te worden. Door mantelwetten en delegatie van bevoegdheden aan de uitvoerende organen worde een vlotte behandeling van zaken bevorderd. De ministeriële verantwoordelijkheid, evenals de verantwoordelijkheid van bestuurders van provincies en gemeenten, blijve onaangetaast.

5. De kiesgerechtigde leeftijd worde bij Grondwetsherziening gebracht op 21 jaar.

6. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel behoort centralisatie van werkzaamheden door het Rijk beperkt te worden tot het noodzakelijke.

7. Bij de regeling en het bestuur van de zaken van de Staat is een evenwichtige invloed vanuit de verschillende delen des lands, mede omwille van de staatseenheid, een dwingende eis.

8. De financiële verhouding tussen het Rijk en de lagere publiekrechtelijke lichamen worde op de grondslag van de zelfstandigheid dezer lichamen geregeld.

9. De zelfstandige werkingssfeer der provincie worde uitgebreid.

10. In het bestuur der Gemeenten dient ruimer mogelijkheid te worden geboden aan het plaatselijk eigene, door onderscheiding in zeer grote, grote en kleine gemeenten.

11. Wettelijke waarborgen worden geschapen voor de openbaarheid der werkzaamheid van de politieke partijen, het beheer van haar geldmiddelen en van de democratie binnen de partijen.

VII. NEDERLAND IN DE INTERNATIONALE ORDE.

1. De zelfstandigheidspolitiek, zoals deze voor de oorlog door Nederland werd gevoerd, dient in verband met de gewijzigde omstandigheden te worden verlaten. Nederland streefde daarbij naar goede betrekkingen met de andere mogendheden, in het bijzonder met die landen, die door hun verleden, hun structuur, hun ligging, hun verdeling over de wereld, de beste waarborgen bieden voor een gemeenschappelijke behartiging van het geestelijk en materieel welzijn, zowel van het Koninkrijk als van de gehele wereld.

2. Bij de regeling van de internationale betrekkingen eise Nederland de volledige erkenning van zijn positie als middelgrote mogendheid mede op grond van de belangrijke bijdrage, die het geleverd heeft tot het winnen van de oorlog.

3. Nederland neme actief deel aan de totstandkoming van de handhaving van een doeltreffende orde en een rechtvaardige vrede in de internationale betrekkingen. Bevorderd worde de ontwikkeling naar een internationaal orgaan op democratische grondslag.

4. Voor de handhaving van de vrede en de internationale rechtsorde moet het Koninkrijk over een sterke land-, zee- en luchtmacht beschikken, die in alle gebiedsdelen kan optreden. Bij de samenstelling van deze land-, zee en luchtmacht dient men rekening te houden met de speciale taak, welke de Nederlandse strijdkrachten in internationaal verband zullen hebben te vervullen.

5. Bij een doelmatige ordening van de internationale betrekkingen zal in het bijzonder gelet moeten worden op de cultuurverwantschap der volkeren en op de onderlinge economische verhoudingen der Staten.

6. Een goed geregelde verhouding tot het buitenland eist de doorvoering van het beginsel, dat vreemde invloeden, die niet stroken met de wezenlijke karaktertrek van de Nederlandse Staat, met alle kracht worden geweerd.

7. De economische structuur van Nederland en zijn bevolkingsdichtheid brengen de noodzaak met zich mede een levendig economisch verkeer met het buitenland te onderhouden. Iedere poging tot uitbreiding van het geordende economische verkeer moet dan ook zoveel mogelijk worden bevorderd, terwijl, waar mogelijk, Nederland zelf het initiatief zal dienen te nemen.

8. Nederland eise, dat in de vredesverdragen een zodanige omvang der schadeloosstelling worde vastgelegd, dat dientengevolge de lasten, die de overwonnen volken zullen hebben te dragen, moreel verantwoord zijn. Anders dan na de vorige oorlog zal bij de opstelling der herstelplannen van meetaf aan rekening gehouden moeten worden met de economische mogelijkheden, alsmede met de economische weerslag der op te leggen verplichtingen.

9. Nederland eise, dat bij de verdeling der beschikbaar komende herstellereveranties en herstelbetalingen over de onderscheiden crediteuren, rekening worde gehouden niet alleen met de absolute, maar ook met de relatieve omvang der schade in de betrokken landen.

10. Bij de vaststelling van de vredesverdragen eise Nederland als schadeloosstelling, een beperkte strook Duits grondgebied, waaruit slechts die bevolkingsgroepen verwijderd dienen te worden, welke een gevaar inhouden voor de handhaving van de openbare orde en rust en de assimilatie van de aldaar wonende bevolking.

11. Nederland eise medezeggenschap bij de internationale inmenging in het beheer van het economisch leven in Duitsland.

12. De diplomatieke dienst worde gedemocratiseerd.